

การพัฒนา รูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

วันที่รับบทความ	14/06/2561
วันแก้ไขบทความ	25/06/2561
วันที่ตอบรับบทความ	27/06/2561

ฉัตรชัย ตั้งศรีทอง¹ พิกุล ภูมิโคกรักษ์²
นฤมล ศักดิ์ปกรณกานต์³

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2) พัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง และ 3) ประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง กลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงมี 2 กลุ่ม คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ ปี 2554-2556 จำนวน 4 คน ได้จากการสุ่มแบบเจาะจงรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ 2) ผู้บริหาร หัวหน้าวิชาการ และกรรมการสถานศึกษา ที่ผ่านการประเมินสถานศึกษาพอเพียง ปี 2550-2559 จำนวน 355 โรงเรียน ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) รวบรวมข้อมูลโดยการสอบถาม กลุ่มตัวอย่างเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน รวบรวมข้อมูลโดยวิธีการ Focus Group Discussion กลุ่มตัวอย่างเพื่อประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน และผู้บริหารระดับปฏิบัติการ จำนวน 40 คน ผลการวิจัย พบว่า 1) การศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ที่มีระดับการปฏิบัติค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรายด้านและต้องนำมากำหนดกรอบแนวทางการพัฒนา 5 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านที่ 2 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านที่ 3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ด้านที่ 5 ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ รวม 32 ประเด็นการพัฒนา 2) การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงใช้วิธีการพัฒนาด้วยตนเอง และ 3) การประเมินรูปแบบ

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

อีเมล : chatchat1959@gmail.com

² อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

³ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

การบริหารสถานศึกษาพอเพียง พบว่า ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และความมีประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ รูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง การบริหารสถานศึกษาพอเพียง

Development of Administrative Model for Sufficiency Schools under the Primary Educational Service Area Office in Lower Northeastern Region

Received	14/06/2018
Revised	25/06/2018
Accepted	27/06/2018

Chatchai Thongsritong¹ Pikul Bhoomkhokrak²
Narumon Sakpakornkan³

Abstract

This research aimed 1) to study the administrative condition of sufficiency schools under the Primary Educational Service Area Office in lower northeastern region; 2) to develop the administrative model for sufficiency schools under the Primary Educational Service Area Office in lower northeastern region; and 3) to assess the administrative model under the Primary Educational Service Area Office in lower northeastern region. For studying the administrative condition of sufficiency schools, there were two groups of research samples: 1) 4 administrators of prototype sufficiency schools from 2011 to 2013 who were drawn using Purposive Sampling, and the data were collected by interviews, 2) administrators, chief academic officers, and school board members from 355 schools passing the sufficiency school evaluation from 2007 to 2016. The samples were drawn using Multistage Random Sampling, and the questionnaire was used to collect data. For developing the administrative model for sufficiency schools, the samples were 10 scholars, and the data were collected using Focus Group Discussion. The samples for assessing administrative model for sufficiency schools were 9 scholars and 40 administrators in practitioner level. The finding showed that 1) the study of the administrative condition of sufficiency schools with the average operating level lower than the average in each aspect suggested the development framework in 5 aspects: (1) school administration and management, (2) curriculum and instruction, (3) student development activity, (4) human resource development, and (5) result/success. Altogether,

¹ Doctoral student, Educational Administration Program, Nakhon Ratchasima Rajabhat University
e-mail : chatchat1959@gmail.com

² Lecturer, Faculty of Education, Educational Administration Program, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

³ Lecturer, Faculty of Education, Mathematics Program, Buriram Rajabhat University

there were 32 issues needed to be developed; 2) self-development method was used in development of administrative model for sufficiency schools; and 3) the assessment of the administrative model of sufficiency schools revealed that the appropriateness, the possibility, and the benefit were at the highest level.

Keywords : development model, sufficiency school model, sufficiency school management

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมส่งผลให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาและความท้าทาย รัฐบาลมีความจำเป็นจะต้องหาแนวทางการแก้ปัญหาและพัฒนาประเทศเพื่อการดำรงอยู่ของประชากรอย่างมีคุณภาพ โดยให้ความสำคัญกับการนำแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์ เพื่อการพัฒนาประเทศไปสู่ความสมดุลและยั่งยืน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จึงวางแผนการพัฒนาประเทศโดยอัญเชิญหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มาเป็นปรัชญานำทางในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 8-ปัจจุบัน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2555-2564) ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและมุ่งคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9-11 ยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ที่ลดความเหลื่อมล้ำ และขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลผลิตบนฐานการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม กำหนดวิสัยทัศน์ของ กรอบยุทธศาสตร์ชาติที่ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการพัฒนา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานรัฐที่จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพคนของประเทศภายใต้ วิสัยทัศน์ “มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม” และจัดทำแผนพัฒนา การศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) สำหรับเป็นเครื่องมือในการกำกับทิศทางการ ปฏิบัติงานของกระทรวงศึกษาธิการโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เป็นกรอบใน การดำเนินงานเพื่อสร้างผลผลิต ผลลัพธ์ให้เกิดกับผู้เรียนสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศในช่วงของ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) และยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ซึ่งได้ระบุสาระสำคัญเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ ที่สามารถตอบสนองต่อเป้าหมายของ การพัฒนาประเทศได้ทั้งมิติความมั่นคง มิติเศรษฐกิจ มิติสังคม และมิติการบริหารจัดการภาครัฐ อย่างเป็น รูปธรรม และมีหลักการสำคัญ คือ “ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคมมีคุณธรรมและจริยธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 1)

การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษากระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแผน ดำเนินงานเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และผู้มีส่วนร่วมที่ เกี่ยวข้อง มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำแนวคิด หลักปฏิบัติมาบูรณาการใน การจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เป็น “สถานศึกษาพอเพียง” ทั้งนี้ได้กำหนดเป้าหมายการดำเนินการพัฒนาไว้ 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 พ.ศ. 2550 กำหนดให้มีสถานศึกษา พอเพียงที่สามารถเป็นแบบอย่างในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงทั่วประเทศ ไม่ต่ำกว่า 80 แห่ง ระยะที่ 2 พ.ศ. 2551-2552 กำหนดว่าต้องมีสถานศึกษา

พอเพียงที่สามารถเป็นแบบอย่างในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงครอบคลุมทุกจังหวัดไม่น้อยกว่า 800 แห่ง ระยะเวลาที่ 3 พ.ศ. 2553-2554 ประกาศจุดเน้นคุณภาพผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะ “อยู่อย่างพอเพียง” ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่สองโดยให้ความสำคัญและมีความเชื่อมั่นว่าหากสถานศึกษาได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาให้เป็นวิถีปฏิบัติของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา โดยการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแล้ว จะทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ “อยู่อย่างพอเพียง” ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ประกาศเป็นนโยบายให้เกิดการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาในปี พ.ศ. 2554 จำนวนทั้งสิ้น 9,999 แห่ง และระยะที่ 4 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเป็นนโยบายให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่สถานศึกษาอย่างมีคุณภาพทุกแห่งภายในปี พ.ศ. 2556 และได้จัดทำยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ปี พ.ศ. 2554-2556 จัดแบ่งสถานศึกษาสำหรับการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ เป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) สถานศึกษาทั่วไป 2) สถานศึกษาพอเพียง 3) สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ และ 4) ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ทั้งนี้การประเมินสถานศึกษาทั่วไปให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ส่วนการประเมินสถานศึกษาพอเพียงให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ และศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา นั้นให้เป็นไปตามศักยภาพและความสมัครใจ และต้องมีศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา อย่างน้อย 1 แห่ง ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5, 2554, หน้า 1)

จากรายงานผลการดำเนินการประเมินสถานศึกษาพอเพียงสังกัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จำนวน 8 จังหวัด คือ นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ยโสธร ศรีสะเกษ อำนาจเจริญ อุบลราชธานี พบว่าสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีจำนวน 6,074 แห่ง ประเมินผ่านเกณฑ์เป็นสถานศึกษาพอเพียงทั้ง 4 ระยะเวลาปี 2550-2559 จำนวน 4,693 แห่ง ยังคงมีสถานศึกษาที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียงจำนวน 1381 แห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559, หน้า 1)

จากการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาไม่จริงจังต่อการนำผลการปฏิบัติงานของปีที่ผ่านมาเพื่อปรับปรุงพัฒนาและกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีทำให้การดำเนินงานตามแผนไม่ตรงประเด็นและไม่ทราบสาเหตุที่แท้จริงในปัญหาที่เกิดขึ้น ครูผู้สอนไม่ให้ความสำคัญตระหนักต่อการจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่กลุ่มสาระการเรียนรู้ จึงทำให้ผู้เรียนไม่ได้รับการกระตุ้นการเรียนรู้เพื่อการเสริมแรงทางบวกและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ยั่งยืนตามวิถีความพอเพียง บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ไม่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ทำให้คุณลักษณะต่อวิถีความพอเพียงของบุคลากรไม่มีภาพที่ชัดเจน

ทั้งตัวผู้บริหาร ครู นักเรียน ส่งผลให้ขาดความเชื่อมั่นและความศรัทธาต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องและชุมชน ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จและเป็นแบบอย่างที่ดีเป็นการแก้ปัญหาและพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สนองต่อนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและจึงเป็นมูลเหตุจูงใจต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงเพื่อการพัฒนาผู้บริหารให้สามารถนำพาสถานศึกษาสู่การเป็นสถานศึกษาพอเพียงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง แบ่งวิธีการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาเอกสารแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา ทฤษฎี หลักการและแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบการสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างตามกระบวนการ และการบริหารสถานศึกษาพอเพียง 5 ด้าน 17 องค์ประกอบ 62 ตัวชี้วัด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556, หน้า 6)

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ ปี 2554-2556 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

1. กลุ่มเป้าหมาย คือ สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบปี 2554-2556 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างดำเนินการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ จังหวัดละ 1 โรงเรียน คัดเลือกสถานศึกษาพอเพียงต้นแบบที่ได้รับคะแนนประเมินสูงสุดในแต่ละจังหวัด มีผลงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงเชิงประจักษ์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554, หน้า 1) ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน

2. เครื่องมือ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างจำนวน 5 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา และ 5) ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยสัมภาษณ์ด้วยตนเองและผู้ช่วยวิจัย พร้อมบันทึกเสียง วิดีโอ (VDO) ภาพกิจกรรม

4. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อให้ได้ข้อมูลสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงที่ครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน

ระยะที่ 3 ศึกษาข้อมูลการบริหารสถานศึกษาพอเพียง จากสถานศึกษาพอเพียงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

1. ประชากร คือ สถานศึกษาที่ได้รับการประกาศเป็นสถานศึกษาพอเพียง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (ปี 2550-2559) จำนวน 4,693 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร ครูวิชาการ กรรมการสถานศึกษาพอเพียงที่ได้รับการประกาศเป็นสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์, 2547, หน้า 227) โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) จำนวน 355 โรงเรียน 1,065 คน

2. เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 สอบถามผู้บริหารสถานศึกษา ฉบับที่ 2 สอบถามครูวิชาการ ฉบับที่ 3 สอบถามกรรมการสถานศึกษา ซึ่งแต่ละฉบับจะแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับระดับปฏิบัติของการบริหารสถานศึกษาพอเพียงเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาการปฏิบัติและการนำไปใช้ทำให้เกิดความสำเร็จ ต่อการบริหารสถานศึกษาพอเพียง และส่วนท้ายของแบบสอบถามจะมีคำถามปลายเปิด (Open Ended) ที่ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถให้การเสนอแนะเพิ่มเติมได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างพร้อมส่งแบบสอบถามและส่งแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์ ในบางส่วนผู้วิจัยเดินทางไปรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเองตามที่ได้นัดหมายไว้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณ ความถี่ ร้อยละค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

1. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความโดดเด่นเป็นที่ยอมรับว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในการบริหารและนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบริหารจัดการสถานศึกษาจนประสบผลสำเร็จเชิงประจักษ์

2. เครื่องมือ ได้แก่ แบบบันทึก เทปบันทึกเสียง วิดีโอ (VDO) ภาพกิจกรรม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ดำเนินการ ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยนำเสนอหลักการความเป็นมา วัตถุประสงค์ ขอบเขตการวิจัย และกรอบแนวคิดรวมทั้งชี้แจงขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง

3.2 กำหนดข้อตกลงเบื้องต้นในการนำเสนอโดยให้แสดงความคิดเห็นคนละ 2 รอบ รอบละประมาณ 5 นาที และขออนุญาตบันทึกเสียง และภาพในกิจกรรมสนทนากลุ่ม

สรุปประเด็นที่จะนำมาพัฒนารายด้านและรายชื่อ และพิจารณารูปแบบที่ผู้วิจัยร่างโดยดำเนินการ ดังต่อไปนี้

3.2.1 กำหนดโครงสร้างและองค์ประกอบของรูปแบบ ดังนี้ 1) หลักการสร้างรูปแบบ 2) แนวคิดการบริหารสถานศึกษาพอเพียง โดยกำหนดเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แนวคิดและหลักการ ส่วนที่ 2 วัตถุประสงค์ ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาพอเพียง

3.2.2 ยกร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงตามโครงสร้างที่กำหนดไว้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อให้ได้ข้อมูลกระบวนการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาพอเพียงที่ครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มที่ 1 ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

1.1 กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโครงสร้างและองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง

กลุ่มที่ 2 การประเมินโดยผู้บริหารระดับปฏิบัติการ

1.2 ประชากร คือ ผู้บริหารระดับปฏิบัติการ ที่ผ่านและยังไม่ผ่านการประเมินสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

1.3 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารระดับปฏิบัติการที่ผ่านและยังไม่ผ่านการประเมินสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1-7 ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 40 คน ประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ที่ผู้วิจัยจัดทำและพัฒนาขึ้น

2. เครื่องมือ ได้แก่ แบบประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากระดับมากที่สุดถึงระดับน้อยที่สุด ประเมินใน 3 ด้าน ได้แก่ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความมีประโยชน์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 5 คนทดลองใช้ 7 วัน ภายหลังจากทดลองใช้ นำไปให้ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1-7 จำนวน 40 คน เป็นผู้ประเมิน ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลการประเมิน โดยคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า

ด้านที่ 1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารต้องมีทักษะการสร้างแรงบันดาลใจ กำหนดแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ชัดเจนตามสภาพปัญหาและบริบทของสถานศึกษา มีการประสานงานจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนส่งเสริมการถอดบทเรียน ศึกษาดูงานจากสถานศึกษาต้นแบบ และบริหารจัดการสถานศึกษาโดยบูรณาการทั้ง 5 ด้านไปพร้อม ๆ กัน จึงจะส่งผลให้การบริหารสถานศึกษาพอเพียงประสบผลสำเร็จ

ด้านที่ 2 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน พบว่า ครูผู้สอนบางส่วนไม่จัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สาระการเรียนรู้และจัดกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม ไม่ส่งเสริมการนำนักเรียนถอดบทเรียนและส่งเสริมการใช้สื่อแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษารวมทั้งการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามหลัก 2 3 4 ไม่ครอบคลุม

ด้านที่ 3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า การเสริมแรงทางบวกและจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ สามารถจัดบูรณาการกับกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี และจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เกิดจิตอาสาเพื่อปลูกฝังคุณลักษณะความพอเพียงให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างยั่งยืน

ด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารยังต้องส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของบุคลากรในสถานศึกษาทุกคนให้มีความรู้ เข้าใจ และเข้าถึงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง ต้องมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบตามความรู้ความสามารถ และติดตามผลการปฏิบัติงาน โดยการพูดคุย สื่อสารกับครูให้กำลังใจในการทำงาน และอบรมครูแกนนำสู่การขยายผล

ด้านที่ 5 ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ พบว่า คุณลักษณะของผู้นำเป็นสิ่งสำคัญในการเป็นแบบอย่างที่ดีในความพอเพียง ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำ การแลกเปลี่ยนและสะท้อนผลการทำงาน ล้วนเป็นสิ่งที่จะนำพาสู่ความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาพอเพียง และผู้บริหารต้องนำพาครู บุคลากร และนักเรียน ปฏิบัติตนจนเป็นวิถีความพอเพียง

จากข้อมูลผลการสอบถามผู้วิจัยสรุปประเด็นการบริหารสถานศึกษาพอเพียงที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวมรายด้าน นำมาศึกษาหาแนวทางการพัฒนารูปแบบ ซึ่งผู้วิจัยใช้ผลการศึกษานี้มากำหนดแนวทางกระบวนการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาพอเพียง 5 ด้าน ด้วยกระบวนการสนทนากลุ่ม ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย \bar{X} และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารสถานศึกษาพอเพียง 5 ด้าน และจำนวนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวมรายด้าน

ด้าน	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	จำนวนประเด็นการพัฒนา
1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	4.38	0.24	มาก	8
2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	3.62	0.25	มาก	8
3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4.30	0.33	มาก	6
4. ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	4.35	0.32	มาก	3
5. ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ	4.39	0.28	มาก	7

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง สรุปได้ ดังนี้

2.1 ผลจากการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน เพื่อสรุปประเด็นในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาพอเพียงจากข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสอบถามจำนวน 5 ด้าน พบว่า ประเด็นนำมาพัฒนาจำนวน 32 ประเด็น โดยผู้ทรงคุณวุฒิสรุปประเด็นการพัฒนา 5 ด้าน คงเหลือ 13 ประเด็น คือ

2.1.1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา คือ 1) การติดตามและรายงานผลตามแผนปฏิบัติงานประจำปี 2) การส่งเสริมแผนงานด้านวิชาการ 3) การบริหารงานงบประมาณ 4) หลักการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2.1.2 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน คือ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) การดำเนินงานสู่การปฏิบัติ 3) การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ 4) การวัดและประเมินผลหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.1.3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ 1) การจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน 2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสาและมีส่วนร่วม

2.1.4 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา คือ 1) การส่งเสริมพัฒนาบุคลากร 2) การติดตามผลการจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากร

2.1.5 ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ คือ 1) คุณลักษณะของผู้บริหาร ครู บุคลากร และผู้เรียนที่พึงชี้หรือส่งเสริมสนับสนุนการมีคุณลักษณะของสถานศึกษาพอเพียง

2.2 กระบวนการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงสรุปผลได้ว่า วิธีการพัฒนาและดำเนินการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาต้องให้ครอบคลุมทั้ง 5 ด้านไปพร้อม ๆ กันตามรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยไม่จำกัดว่าจะเริ่มด้านใดก่อน พิจารณาจากสภาพปัญหาความจำเป็นและบริบทของสถานศึกษาเป็นสำคัญ

3. ผลการประเมิน ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความมีประโยชน์ ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน และผู้บริหารระดับปฏิบัติการ จำนวน 40 คน พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

1.1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ประเด็นการติดตามและรายงานผลตามแผนปฏิบัติงานประจำปีเพื่อพัฒนาปรับปรุงเผยแพร่ให้เหมาะสมกับบริบทและสภาพความเป็นจริงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ยังไม่นำไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริงทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าระบบการบริหารสถานศึกษาขาดการทบทวนปรับปรุงพัฒนาแผนการปฏิบัติการประจำปี ดำเนินงานไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ผู้บริหารขาดความตระหนักและให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมที่นำไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง ซึ่งหากผู้บริหารนำผลการติดตามแผนปฏิบัติงานไปพัฒนาโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาและแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น สอดคล้องกับงานวิจัยของเนาวรัตน์ นาคพงษ์ (2555, หน้า 49) ศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดกำแพงเพชรโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดกำแพงเพชรโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ส่วนใหญ่ดำเนินการในด้านการวางแผน สถานศึกษามีการนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก มีหลักเกณฑ์การดำเนินงานที่ชัดเจน แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานและสถานศึกษามีการพิจารณาหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาเพื่อให้การขับเคลื่อนปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาได้ผลดียิ่งขึ้น ปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ขาดการกำหนดนโยบายการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในสถานศึกษา การติดตามและประเมินผลไม่ต่อเนื่องและการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขขยายผลและเผยแพร่ยังไม่มีการดำเนินการเชิงประจักษ์

1.2 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ประเด็นครูผู้สอนไม่ให้ความสำคัญตระหนักต่อการจัดทำแผนการเรียนรู้เพื่อบูรณาการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่กลุ่มสาระการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมของครูเพื่อส่งเสริมการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและนอกสถานศึกษา พบว่า ครูยังไม่เข้าใจการถอดบทเรียนการเรียนรู้วิถีความพอเพียง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูขาดความรู้ความเข้าใจในการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในกระบวนการจัดการเรียนการสอนและขาดเทคนิคการสอน และนอกจากนี้ผู้บริหารอาจละเลยเรื่องการนิเทศ กำกับ ติดตามการจัดการเรียนการสอนของครู สอดคล้องกับงานวิจัยของประยงค์ แก่นลา (2554, หน้า 61) ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผู้บริหารยึดหลักการมีส่วนร่วมในการบริหารด้วยการกำกับ ติดตาม ดูแล สร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้เกี่ยวข้อง ครู บุคลากร และนักเรียนปฏิบัติกิจกรรม คอยช่วยเหลือกิจการของโรงเรียน และส่งเสริมครู นักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรม โดยโรงเรียนมีหลักสูตรที่ยืดหยุ่นสามารถนำกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการกับทุกกลุ่มสาระ มีการติดตามและประเมินผลร่วมกันในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการปฏิบัติกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพ

1.3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประเด็นการจัดกิจกรรมสู่ผู้เรียน พบว่า ครูผู้สอนขาดการชื่นชมให้กำลังใจผู้เรียนเพื่อการเสริมแรงทางบวก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนไม่ตั้งคำถามให้นักเรียนคิดหรือให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการพูดคุยเพื่อใช้เหตุและผลเพื่อการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกและจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมปลูกฝังพฤติกรรมที่ยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของประยงค์ แก่นลา (2554, หน้า 61) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า การจัดกิจกรรมบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การจัดกิจกรรม ครูผู้สอนเป็นกลไกสำคัญที่จะส่งผลให้นักเรียนมีการเปลี่ยนความคิด เปลี่ยนพฤติกรรม เป็นคนมีเหตุผลรู้จักไตร่ตรองใคร่ครวญ มีความขยัน อดทน ประหยัด รับผิดชอบต่อการเรียน

1.4 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ประเด็นการวิเคราะห์บุคลากร พบว่า การแบ่งหน้าที่ตามความสามารถโดยให้โอกาสทุกคนฝึกการเป็นผู้นำผู้ตามในการทำงานเพื่อส่งเสริมบุคลากรต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจในงานที่ตนเองรับผิดชอบยังมีค่อนข้างน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารขาดการวางแผนในการมอบหมายงานให้กับบุคลากรตามความรู้และความสามารถ ขาดกำกับติดตามดูแลอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของธิดารัตน์ ศรีขาว (2557, หน้า 157) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องรูปแบบการพัฒนาการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนชนบทในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การดำเนินงานทุกคนควรมาร่วมกันคิดร่วมกันทำตามความถนัดของตน และจะต้องตั้งเป้าหมายการสอนก่อนว่าจะสอนเด็กให้รู้จักพัฒนาตนเองได้อย่างไร

1.5 ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จประเด็นคุณลักษณะของ ผู้บริหาร ครู บุคลากร และผู้เรียน พบว่า ไม่บ่งชี้หรือมีคุณลักษณะสู่วิถีความพอเพียง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง ขาดอุดมการณ์ ไม่มีนโยบายที่ชัดเจน และไม่มีทักษะการติดตามงานอย่างต่อเนื่องซึ่งการกำหนดนโยบายของผู้บริหารเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาพอเพียงถือเป็นการสร้างความเชื่อมั่น ความศรัทธาต่อการดำเนินงาน และมีความสำคัญต่อภาพความสำเร็จของงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของอริญญา เพิ่มพิรพัฒน์ (2558, หน้า 226) ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ต้องมีคุณลักษณะภาวะผู้นำ 4 ด้าน คือ ด้านอุดมการณ์ ด้านการพัฒนาทีมงาน ด้านการจูงใจ และด้านคุณธรรม จริยธรรม

2. การประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษชั้นประถมศึกษาตอนต้น พบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ถูกต้อง ชัดเจนและนำไปสู่การพัฒนาด้านการศึกษาส่วนใหญ่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีผลการปฏิบัติงานทางการบริหารสถานศึกษาพอเพียงที่ประสบความสำเร็จกำหนดแนวทางการพัฒนาและรูปแบบการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษาได้อย่างถูกต้องตามหลักทฤษฎีและการปฏิบัติจริงสามารถอธิบายเชิงเหตุผล ของเรื่องที่ศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ พูลสุข หิงคานนท์ (2545, หน้า 55) ที่กล่าวเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ดีของรูปแบบต้องมีความสัมพันธ์ของตัวแปรแบบมีโครงสร้าง สามารถพยากรณ์ผลที่เกิดขึ้นด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ อธิบายปรากฏการณ์เชิงเหตุผลได้อย่างชัดเจน นำไปสู่การสร้างความคิดใหม่ สอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนารูปแบบของบุญชม ศรีสะอาด (2545, หน้า 106) และ Keeves (1988, p. 560) ซึ่งกล่าวถึงการพัฒนารูปแบบว่าต้องเริ่มต้นจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่จะสร้างเพื่อนำผลที่ได้มากำหนดกรอบ แนวคิด และร่างรูปแบบ จากนั้นนำเสนอรูปแบบใหม่เพื่อให้ได้รูปแบบที่ดีกว่าเดิม หาความเชื่อมั่นของรูปแบบ โดยผ่านผู้ทรงคุณวุฒิ และสุดท้ายจะต้องมีการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ความมีประโยชน์ของรูปแบบ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งกำหนดเป็นหัวข้อการอบรมพัฒนาสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาใหม่

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรในสถานศึกษา นักเรียน ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้มีความรู้ความเข้าใจและเล็งเห็นความสำคัญ ความจำเป็นในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตเพื่อให้มีทักษะชีวิตและความเป็นอยู่อย่างพอเพียง

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเปิดใจยอมรับและลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้ครูและนักเรียนเห็นเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติได้จริง รวมไปถึงต้องให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาแบบพอเพียง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษากลยุทธ์ของการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาของแต่ละจังหวัด

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาพอเพียงในสังกัดและภูมิภาคอื่น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). ประกาศสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ธิดารัตน์ ศรีขาว. (2557). รูปแบบการพัฒนาการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนชนบทในจังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา ยุทธศาสตร์การพัฒนากฎมภาค มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เนาวรัตน์ นาคพงษ์. (2555). กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดกำแพงเพชรโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารศึกษาศาสตร์. 14(3), หน้า 49.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : วิริยาสานส์.
- ประยงค์ แก่นลา. (2554). รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารการบริหารการศึกษา 5(1), หน้า 61.
- พูนสุข หิงคานนท์. (2545). การพัฒนารูปแบบการจัดองค์การของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลัดดาวลัย เพชรโรจน์. (2547). ระเบียบวิธีวิจัย. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดีการพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5. (2554). แนวการดำเนินการสถานศึกษาพอเพียงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. นครราชสีมา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานครราชสีมา เขต 5.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). แนวการดำเนินงานขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2559). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปีงบประมาณ 2559. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). ค้นเมื่อ 7 มกราคม 2560, จาก [http : //www.moe.go.th](http://www.moe.go.th).

อรัญญา เพิ่มพิรพัฒน์. (2558). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

Keeves, P.J. (1988). Model and model Building Education Research Methodology and Measurement : An international Handbook. Oxford : Pergamon Press.